

Goedenmiddag allemaal,

Mijn naam is Cathelijne Blok. Als kunsthistoricus houd ik me al jaren bezig met een vraag die me niet loslaat: welke personen en verhalen laten we zien, en wie of wat vergeten we?

Kijk naar de geschiedenisboeken, de standbeelden in onze steden, de schilderijen aan de muren van de grote musea. Het zijn vaak namen en gezichten van mannen die we tegenkomen. Veldheren, bestuurders, kunstenaars, verzamelaars. En de vrouwen? Hun verhalen verdwijnen in de voetnoten, of helemaal in de marge.

En dat zie je niet alleen in de musea, maar ook letterlijk om ons heen gebeuren: in onze straten en bij pleinen. Slechts een fractie van de straatnamen in Nederland heeft een naam van een vrouw. En de standbeelden? Ook daar zijn mannen veruit in de meerderheid. Vrouwen zijn vaak afgebeeld als allegorie: als 'Vrijheid', als 'Moeder', als 'Deugd', en niet als mens van vlees en bloed met een eigen naam en een eigen geschiedenis.

De stad Alkmaar is gelukkig een uitzondering. Na Maria Tesselschade, Geertruida Bosboom-Toussaint, Truus Wijsmuller-Meijer is Trijn Rembrands het vierde standbeeld in de stad van een vrouw!

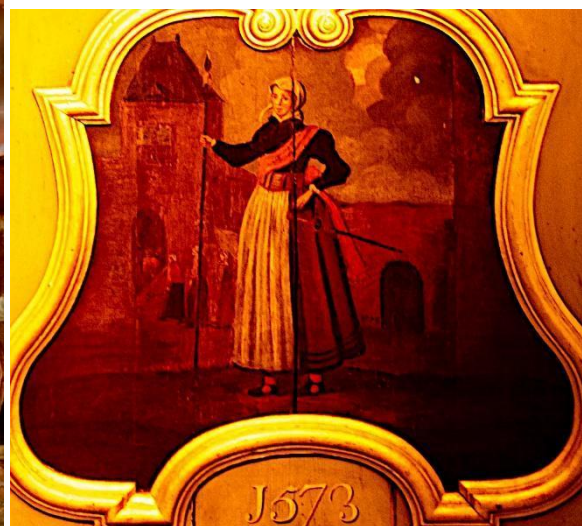
En vandaag zetten we weer een belangrijke en noodzakelijke stap verder om te veranderen.

Vandaag onthullen we namelijk het beeld van Trijn Rembrands. En dit beeld gaat over veel meer dan één vrouw. Het gaat over een geschiedenis die niet alleen mannelijk is. Het visualiseert het verhaal van Trijn Rembrands, dat gaat over kracht, verzet en vrijheid... én over het belang van zichtbaarheid en erkenning.

Trijn Rembrands is als vrouw het symbool voor moed en inzet. Het gaat over een geschiedenis die niet uitsluitend mannelijk is, over kracht, verzet en vrijheid, over het belang van gezien en herinnerd worden. Trijn Rembrands stond al in de kronieken en op schilderijen. Haar verhaal werd opgeschreven, maar vandaag vieren we het. Dit beeld is een uitroepteken, een zichtbaar eerbetoon aan haar moed en inzet, midden in de stad die ze hielp verdedigen. Een beeld dat, nu het hier staat, meer zegt dan woorden ooit konden en meer vertelt dan het verhaal van één vrouw.

In haar daad, de strijd en het verdedigen van Alkmaar in 1573 samen met vele andere vrouwen en meisjes, zien we de kracht van vrouwen die weigeren plaats te maken, die verantwoordelijkheid nemen en opstaan voor vrijheid. Zij zorgden voor verandering. Dit beeld is een belangrijk blijvend bewijs hiervan en toont dat zulke verhalen en daden nooit vergeten mogen worden.

Want laten we eerlijk zijn: door de eeuwen heen waren het vrouwen die zich verborgen en zichtbaar tegelijk een weg baanden, die ruimte schiepen waar geen ruimte leek te zijn, en hun invloed onmiskenbaar lieten gelden. En toch verdwenen veel vrouwen achter de schermen van de officiële verhalen. Het is tijd om dat recht te zetten, in onze boeken, kunst, geschiedenis, verhalen, maar óók in onze publieke ruimte.

Dat dit ook nu nog actueel is, blijkt ook nu nog vandaag. De cijfers maken het pijnlijk duidelijk:

- In Nederland is slechts 8% van de straatnamen vernoemd naar vrouwen.
- Van de standbeelden in onze steden gaat het merendeel over mannen...vrouwen zijn er nauwelijks, en vaak zonder naam.

Dit is slecht een kleine opsomming, die veel zegt over de ondervertegenwoordiging van vrouwen. Het betekent dat generaties opgroeien in een omgeving waar vooral mannen zichtbaar zijn; in de straten waar we lopen, de pleinen waar we samenkomen, de musea waar we leren wie 'belangrijk' is. We moeten binnen en buiten de muren juist geconfronteerd worden met dat wat een afspiegeling van een maatschappij zou moeten zijn.

Natuurlijk waren vrouwen altijd aanwezig, ze waren nooit weg. Ze waren en zijn een drijvende kracht in de strijd om vrijheid en zichtbaarheid.

Denk aan Kenau Simonsdochter Hasselaer, die tijdens het beleg van Haarlem de verdediging leidde en hèt symbool werd voor vrouwelijke moed.

Denk aan de verzetsvrouwen in de Tweede Wereldoorlog, zoals Hannie Schaft en de zussen Truus en Freddie Oversteegen, die hun leven waagden voor vrijheid.

Denk aan Aletta Jacobs, die streed voor vrouwenkiesrecht, zodat vrouwen eindelijk een stem kregen in de publieke ruimte.

En denk aan Malala Yousafzai, die als jong meisje wereldwijd symbool werd voor het recht op onderwijs en vrijheid van meisjes.

Hun namen kennen we, maar dat is niet genoeg. Het is van wezenlijk belang dat we deze vrouwen ook zichtbaar neerzetten, in onze straten, in beelden, in verhalen, als voorbeelden waaraan we ons kunnen spiegelen. Als rolmodellen die laten zien dat vrijheid en gelijkheid niet vanzelf komen, maar helaas bevochten moet worden.

Want alleen als we hun moed en kracht tastbaar maken, kunnen nieuwe generaties zich herkennen in hun strijd. Alleen dan maken we duidelijk dat vrouwen en meisjes altijd een bepalende rol speelden, toen, nu en in de toekomst

Wat zegt dat over de manier waarop we geschiedenis schrijven? Wat zegt dat over de manier waarop we kunst waarderen, en wie we belangrijk vinden? En wat zegt het dat er in onze steden wél tientallen beelden staan van mannelijke generaals, stadhouders en politieke figuren, maar nauwelijks van vrouwen die ook onze cultuur en vrijheid hebben gevormd?

Kunst is nooit alleen schoonheid of decoratie. Kunst is strijd om zichtbaarheid. Kunst is macht, want wie zichtbaar is, bestaat, en wie onzichtbaar wordt gemaakt, verdwijnt.

Of zoals ik in mijn manifest schreef: een wereld zonder kunst is een wereld zonder ziel. Kunst is een venster naar andere werelden, tijden en levens. Het laat zien wat we anders niet durven zien. Het benoemt wat anders onuitgesproken blijft. Kunst laat ons voelen, confronteert ons, dwingt ons om niet weg te kijken.

En dat is precies de urgente betekenis van dit beeld. Dit is geen stil eerbetoon. Dit is een daad. Het zegt: wij weigeren Trijn te vergeten. Het zegt: wij weigeren vrouwen onzichtbaar te maken. Niet in de musea. Niet in de geschiedenis. Niet in de publieke ruimte waar we dagelijks doorheen bewegen.

Daarom is dit beeld niet alleen een herinnering aan het verleden. Het is een boodschap aan de toekomst. Een boodschap aan alle vrouwen en meisjes: jullie kracht doet ertoe. Jullie vrijheid doet ertoe. Jullie verhalen doen ertoe.

Maar het is ook een opdracht aan ons allemaal. Want iedereen kan een Trijn zijn. Je hoeft geen heldin van een veldslag te zijn om verschil te maken. Het kan ook betekenen dat je de stem van een ander versterkt. Dat je een verhaal deelt dat anders niet gehoord wordt. Dat je ruimte schept, waar die eerst ontbrak, in de boeken, in de musea, in de straten waar we lopen.

Kijk om je heen. Zoveel mensen, zoveel verhalen, zoveel perspectieven. Dit beeld van Trijn herinnert ons eraan dat verandering nooit vanzelf komt. Het begint bij mensen die weigeren dat iemand wordt weggeschreven of onzichtbaar gemaakt.

Daarom is mijn oproep vanmiddag helder: zet vrouwen en meisjes die voor vrijheid en rechtvaardigheid streden en nog steeds strijden, zichtbaar neer. In onze verhalen, in onze boeken, in onze straten en pleinen.

Het beeld van Trijn is een blijvend uitroepteken, dat ons telkens laat herinneren: vrouwen hebben gestreden, vrouwen hebben verschil gemaakt, en vrouwen zullen dat blijven doen. Dit beeld geeft haar niet alleen een naam in brons en staal, maar wordt zo ook in ons collectief geheugen gebeiteld.

Zonder vrouwen als Trijn verliezen we niet alleen ons verleden. We verliezen de kracht om onze toekomst vorm te geven.

Dank jullie wel.